

Posudek na diplomovou práci Nikolý Sichlerové

Název práce: **Gender Analysis of the Dev DD Series**

Školitelka a autorka posudku: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D.

V Praze, 16. 1. 2020

Bc. Nikola Sichlerová si pro svou diplomovou práci vybrala genderovou analýzu subversivního filmového zpracování modifikovaného příběhu Devdase, hrdiny stejnojmenného románu Šaratčandry Čattopádhjáje. Cílem její práce nebyla komparativní naratologická analýza dějů obou příběhů; v centru pozornosti stála především hlavní postava, která je ve filmové parafrázi reprezentována jako žena, Devika. Hlavním cílem tedy bylo sledování protestního diskursu, který filmová verze nabízí, a to především z toho hlediska, jak se promítá do zobrazení Deviky a dalších postav. Užším metodologickým vymezením byla analýza genderových archetypů s přednostním zaměřením na ženské postavy.

Práce má jasně a přehledně nastavenou **strukturu**. V úvodu diplomantka zdůvodňuje výběr tématu a věnuje pozornost i své autorské lokaci. V **teoreticko-metodologické části** vysvětluje i volbu kategorie genderu jako hlavní kategorie analýzy a specifikuje odborné texty, z jejichž konceptů a paradigmat vychází. Zde se jedná zejména o texty Annis Pratt (feministická archetypální analýza) a Judith Fetterley (metoda „vzdorného čtení“). Tuto metodu diplomantka uplatňuje ve dvou rovinách, jejichž rozlišení oceňuje: jednak si klade otázku, jak tuto metodu naplňuje diskurs DD series, jednak nabízí vlastní kritický pohled vzdorného čtení (znovu se k tomu souhrnně vrací v Závěru, viz str. 83). Dále představuje jeden z klasických feministických pohledů na filmové příběhy od Laury Mulvey a zkoumá, nakolik ji lze na vybraný materiál uplatňovat. K teoreticko-metodologické části bych chtěla dodat, že si diplomantka samostatně nastudovala širší záběr odborných textů, které nebyly předmětem jejího VŠ studia, a dokázala s nimi pracovat na velmi dobré úrovni.

Téma postavení indických žen v perspektivě genderových hierarchií a protestu proti nim, k němuž se hlásí i režisér filmu, pak diplomantka zařazuje do širšího sociálního kontextu. Zde mohla částečně navázat i na svou bakalářskou práci, která se mu také věnovala, byť ze zcela jiného úhlu pohledu – zkoumala postavení žen v Indii v historické perspektivě ve vymezeném časovém úseku. Toto opět svědčí o jejím dlouhodobém a prohlubovaném zájmu o danou problematiku.

U samotné **analýzy** bych ráda vyzdvihla velmi pozitivní vývoj, jímž text prošel. Oceňuji také, že autorka pečlivě a zodpovědně konzultovala a zapracovávala připomínky. Z původních, do

značné míry popisných náčrtů se posunula ke skutečně analytickému pohledu, přičemž se drží zvolených konceptů paradigmatu archetypů ženských hrdinek. Tomu odpovídají i názvy jednotlivých podkapitol, které nejsou popisné, ale reprezentují kategorie významu. Velmi cením, že ve finální verzi jsou teoretická a analytická část skutečně usouvztažněny a že ta analytická na teoretickou opakovaně odkazuje, což obě propojuje v koherentní interpretační linii. Přitom jsou dosti zdařile rozlišovány jednotlivé nuance, jak jsou tyto archetypy reprezentovány; autorka například poukazuje na tematizování lesbické lásky, což by sice charakterizovalo příběh jako subversivní vůči tradici (např. str. 51 a dále), na druhé straně ale (v duchu kritického – vzdorného čtení) poukazuje na skutečnost, že lesbické postavy jsou zobrazovány v podstatě stereotypně (str. 64 a 66).

Velmi zajímavý je v diplomové práci Nikoly Sichlerové rozbor genderové konverze mužské postavy Šaratčandra románu, Devdása, v ženskou, Deviku. Poukazuje na konkrétní případy, kdy je podobné chování Devdása a Deviky hodnoceno zcela rozdílně, poněvadž jde o muže a ženu. Typickými příklady jsou svobodná sexualita nebo náklonnost k alkoholu (performovaného zpočátku jako protest, posléze jako únik), kvůli němuž čelí Devika jako žena daleko tvrdšímu odsudku okolí. Zatímco pro Devdása je ale alkohol osudný a stává se nástrojem jeho sebedestrukce, Devika sebedestrukci nekončí a dospívá k symbolickému znovuzrození. V tomto bodě se filmová verze zásadně liší od románového příběhu: na rozdíl od sentimentálně laděné tragédie končí pozitivně, i když i to je umocněno happyendem šťastné lásky, kterou Devika nakonec přece jen nalézá.

Diplomantka věnuje náležitou pozornost i vedlejším postavám, ženským i mužským. Ženské postavy klade filmová série do popředí, diplomantka si správně všímá toho, že byť se některé z nich podřizují stávajícímu genderovému řádu (ať už z důvodu konformnosti nebo z touhy po uplatňování vlastní moci), všechny v nějakém smyslu „mají hlas“, nejsou jen mlčící a objektivizované. Obě významnější mužské postavy (Parth a Anurág) jsou analyzovány nezjednodušeně – v určitém vývoji, v případě Partha od typu kladného hrdiny k zápornému, u Anurága je jen kladná charakteristika podbarvena i některými negativními rysy; je například zajímavé, že ke zveřejnění jejich vztahu má zpočátku menší odvalu než Devika. Diplomantka ovšem také trefně poukazuje na to, že v jistém smyslu Devika nakonec nekončí špatně i proto, že ji Anurág podpoří. Stereotyp mužského zachránce se tedy objevuje i ve filmovém příběhu. Diplomová práce je i na velmi pěkné stylistické úrovni a z jazykového hlediska se dopouští jen drobných chyb či překlepů (Culcutta na str. 11, ač vzápětí je uvedeno správně Kolkata).

Celkové hodnocení: Jedná se o zdařilý a pečlivě vypracovaný text. Navrhuji hodnocení **výborně**.